62933/B

MEDICAL SOCIETY
OF LONDON

WELLCOME HISTORICAL MEDICAL LIBRARY

ACCESSION NUMBER

PRESS MARK

CARENO, L.

Digitized by the Internet Archive
in 2017 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b28768917

XXII

OBSERVATIONES

DE

EPIDEMICA CONSTITUTIONE

ANNI MDCCLXXXIX.

IN

CIVICO NOSOCOMIO VIENNENSI

AUCTORE

ALOYSIO CARENO

PHILOS. ET MED. DOCT.

MEDICAL SOCIETY OF LO

VIENNÆ,

APUD SOCIETATEM TYPOGRAPHICAM.

JOSEPHO DE SPERGES

LIBERO BARONI A PALENZ ET REISDORF.

INSIGNIS ORDINIS

SANCTI STEPHANI REGIS HUNGARIÆ EQUITI,

SACRÆ REGIÆ APOSTOLICÆ MAJESTATIS A CONSILIIS, PENES CANCELLARIAM AULÆ ET STATUS NEGOTIORUM INSUBRIÆ

REFERENDARIO,

NEC NON

ACCADEMIÆ ARTIUM LIBERALIUM VINDOBONÆ PRÆSIDI.

D. D. D.

ALOYSIUS CARENUS CREMONENSIS.

En TIBI prima ex meis omnibus lucubratiuncula inſcripta. Uberiorne mihi voluptas exorta ſit aliquid me TI-

BI

BI dicandum expromere potuiſſe, an jam expromptum dicare, vix ego ipſe ſtatuerim. Hoc quidem reor pro TE fortaſſis nihil facere, quod pro me facit plurimum, tyronis videlicet laborem, qualiscunque ſit, TUO nomine inſignitum prodire. Multo-

rum

rum ſane me excitat exemplum, qui libris ſuis nominis TUI præſidium ſunt aucupati. Ego vero ad ſimilia quid audendum, ea potiſſimum ratione ducor, ut hæc quaſi quædam ingenii mei germina TIBI ingeniorum Mœcenati faventiſſimo ſubji-

ce-

cerem, quæ TUIS quaſi ſi
oculis emittere per me f
fuit.

Hoc a me inſuper e
petebat illa nunquam abu
de commendata humanit
qua, ut me ad proſeque
dum ſtrenue meum in Me

ci-

na Practica curriculum in-
tares, conſuetudinis TUAE
ono amplexari, ac fovere
on ceſſas.

Præclare igitur mecum
i putabo, ſi in ea provin-
a, quam ſortitus ſum, expec-
tioni TUAE me ſatisfeciſ-
ſe

ſe cenſueris, quamvis ipſe verear, me obſequii mei partibus ob exilitatem operis nondum feciſſe ſatis.

BREVIS

DESCRIPTIO

CATARRHI ET FEBRIUM

BILIOSO-PUTRIDARUM.

Ferventiſſimam anni 1788. proxime elapſi æſtivam tempeſtatem, eamque graviorem prohibitis centum fere diebus de cœlo pluviis, nemo forte mortalium ignorabit. Ephemeridum enim undequaque collectarum teſtimonio cæteræ provin-

ciæ etiam ſeptentrionales inſolitis caloribus fatigabantur. Eodem ubique ſudore manabant corpora, quo in ſummo febris æſtu opus fuiſſet, debilitate artuum inde ſequente, nulloque ad eam moleſtiam temperandam non inani conatu.

Tam ardentem æſtatem ſatis ventoſus autumnus excepit, et ex ventorum increbreſcentia tam præcox hiems invectus, ut die Novembris vix decima ſeptima Reaumurianum Thermometrum ad vigeſimum frigoris gradum deſcenderit. Aſpirantibus uno poſt menſe Favoniis intermiſſa frigora Vindobonenſes in ſpem mitioris exitus erexerant: Verum hæc ipſa tam repentina converſio temperiei funeſta extitit cauſa mortalitatis, quum catarrhum infenſiſſimum induxerit, tot tantisque ſtipatum ſymptomatibus, ut nullo æta-

tis.

tis, ſexusve diſcrimine, dimidium vulgi morbo hoc laborantis ſuſtulerit.

Mihi autem in hiſce Noſocomiis medicinam per hæc ipſa tempora facienti ea fuit potiſſima occaſio diligenter inquirendi quæ fierent, et qua ratione fierent diligentius perpendendi, ut quondam communis utilitatis gratia in publicam notitiam proferrentur. Dicam vero tot tantosque præſtantes Medicos et Chirurgos, qui infirmis aderant eodem fato brevi functos omnium animos dejicere debuiſſe, non dejeciſſe tamen meum. Licet autem ſociorum frequens interitus cæteros omnes de incolumitate propria ſollicitiores faceret quam de aliena; non adeo concidi ego, ut proſpicerem magis quam diutius viverem, ſed quam utilia, et quam accurate ſcripturus eſſem. Habes igitur hic a me Lector tum id, quod

a te poſſit expeti honeſtius, tum quod a me poterat liberalius exhiberi, eruditionis ſcilicet tuæ commodum vitæ meæ periculo comparatum. Jure proinde ac merito a te veniam exſpectabo, ut tanti ratione diſcriminis, me prima vix egreſſum facultatis limina et exoleto jam idiomate conſcribentem ea ſuſcipias humanitate, ut non pœniteat ſaltem totum huic lucubratiunculæ me devoviſſe. Ergo ad ipſam rem veniamus.

Morbi tam late ſeſe diffundentis indicia prima hæc extiterunt. Modicus ægrotanti vel dolor, vel pondus capitis incedebat, fere immodicus uno poſt die: mox laſſitudo corporis, aſperitas faucium, vocis raucedo, anorexia vel cum febri, vel citra febrim, et ſicca præſertim tuſſis, quam febris ipſa quandoque comitabatur, non magnæ vis, et ſimul nul-

lius

lius conſtantiæ, quod typum vel caracterem eumdem non proderet. Siccam dico in hoc morbi ſtatu fuiſſe tuſſim, quum tantum mucus ab aſpera arteria ejuſque bronchiis abraſus ſero acri permixtus emergeret cum modico ſputo. Urinæ ſub initio albæ, in augmento rubricantes aut furfuraceæ exinde ſedebant. Vehemens cephalalgia, ſomnus ingruente ſæpe tuſſi de repente interceptus, et præſens ſitis fere quemlibet ex decumbentibus plus minus diſcruciabat. Et hæc quidem ſymptomata in quartam vel quintam diem ducebantur, donec methodo conveniente morbus feliciter ſolveretur. Si qui tamen hæc primordia, tanquam minimi momenti flocci fecerant, in diuturnius et quandoque etiam gravius diſcrimen adducebantur; quum ex indicatis ſymptomatibus adeo ſævirent febres, ut plurimum negotii faceſſerent Medicis,

mor-

morbo in deterius, ut infra videre eſt, proruente.

Qui ex ægrotantibus ſolertiores lecto ſe protinus commiſerant, et bene calens decoctum pectorale largiter hauſerant, reſoluto per lubentem ſudationem morbo, tertia die, vel ad ſummum quarta incolumes evadebant: ſi qui vero vel corporis hebetudine, vel indolis ignavia curam neglexerant, ii non tantum ſicca tuſſi in plurimam præcipue noctem, et gravitate capitis flagitioſius laborabant; ſed et doloribus per omnes artus medium ſternum ipſum concuſſione tuſſis disrumpentibus angebantur. Nonnullis acre ſerum e capite ſtillantibus Schneiderianæ (*) membranæ

(*) Hæc membrana communiter *Schneideriana* appellata jure, meritoque *Fallop-*

næ irritatione, ſternutatio infeſta, et vox rauca prodibat palati et narium finitimis pene obſeſſis. Hæc tamen omnia craſſis in quartam uſque diem ſputis, in quintam vero coctis, et facile prodeuntibus, ſudoris, urinarum, et alvi levamine, ut ipſe comperi, evaneſcêbant. At grandævioribus infeſtior fuit hæc morbi ratio, iis præſertim, qui ſalutis incuria in phthiſim (quod hic heu nimis obvium eſt!) prolabebantur, nam non multis exinde diebus fato extremo fungi reliquum erat.

Hæc autem cura inerat, ut a primordiis emollientium largi latices propinarentur ægris, in lectulo, vel in cu-

---

loppiana nominari deberet, utpote quæ ab iſto Auctore ante *Schneiderum* non ſolum detecta, ſed deſcripta fuerit. Legantur Fallopii opera pag. 546.

cubiculo ſaltem ſiſtentibus, quo facilius, et lenius exſudarent. Hac mente Noſocomium adeuntes hac ipſa methodo ibi degentes, incolumes inde intra hebdomadæ fere dimidium revertebantur. Qui Noſocomiorum faſtidio, vel domeſticæ curæ præ lubitu, lares intra ſuos detinebantur morbum facilius excutiebant citrini ſucci acredine bene calentem Caffei potionem adtemperantes. Vena plethoricis pertundebatur, horumque ſanguis vix a naturali declinabat ſtatu; alvus quotidie ſollicitabatur, atque ſic clyſteris ope aut leniorum evacuantium ſubſidiis favebamus ſaluberrimæ revulſioni. Pediluvia etiam plurimum favere deprehenſum eſt, nocturnæ præſertim tuſſi obnoxiis, atque eo felicius ac promptius huic moleſtiæ occurrebatur. Hiſce adhibitis morbus ſecundis abſcedebat velis, et præter auſpicatiſſimum deco-

ctum

ctum altheæ cum ejuſdem ſyrupo, vel oxymelle, aut alia ex pectoralibus iis ſpeciebus (*) (quas Germani vocant *Bruſtthe*) eclegmata ex eodem ſyrupo oleove amygdalino parata optimos præſtitere effectus. Hoc igitur moris invaluit, donec evaneſceret ipſa cum febri morbus, laxata identidem alvo ad opportunius naturæ præſcriptum.

Se-

(*) Germanorum *Bruſtthe* idem eſt ac decoctum pectorale, quod in Diſpenſatorio Pharmaceutico Auſtriaco anni 1765 invenitur, cujus compoſitio ſequens eſt.
Rec. Jujubar. rec. enucl. lib. VII.
Dactylorum rec. enucl. lib. IV.
Caricar. pinguium
Paſſular. minorum
Hordei mundat. ana lib. III.
Liquirit. minut. conciſ. lib. unam ſemis.
Herbæ capillorom veneris unc. novem
inciſa probe miſceantur.

Segnioribus ad curam, curæ diuturnitas (ut dixi ſuperius) reſpondebat, atque ii etiam antiphlogiſtica methodo ſuſcipiebantur. Venam ſecari bis terve opus erat, et ſi quid phlogiſticum ſanguis portenderet, emollientium uſu, quibus parum nitri accederet, valetudo priſtina revocabatur. Nonnulli extiterunt recidivi, peſſimo ſeniuſculorum fato, uti quater experiri contigit; Fæminæ duæ ex iis, quæ curæ ſegnitie phthiſim adauxerant intra bimeſtrem periere. Uno tandem poſt menſe diffugerunt una morbus et metus.

DESCRIPTIO

FEBRIUM BILIOSO - PUTRIDARUM.

Anno ipſo vertente morbus alius, priori gravior ingreſſus eſt, febris nempe *ællioſo - putrida* aut ut alii volunt

ſunt *gaſtrico-putrida*. Hæc ab initio tecto incedebat pede modo febris rheumaticæ, modo inflammatoriæ larvam gerens, quæ licet intermittentem interdum naturam ſimularet; raro tamen verum prodebat caracterem. Maxima ægrorum pars Noſocomium ingrediens de capitis gravitate conquerebatur, quibus confeſtim dolor ad pectoris, vel ad lumbi latera modo fixus, modo vagus adfigebatur, febris inſequebatur, ut plurimum abſque horrore, morbum quin immo aliquando antecedens, quæ inſrequentius pro tertiana vel quartana jure dinoſceretur. Alii cum tuſſi, capitis temulentia, ſpiritus difficultate, doloribus articularibus, et duro pulſu accedebant, iisque una, vel altera venæſectio inſtituebatur: at poſt hanc inſurgebant bilioſa ſymptomata, oris nempe amarities, et ventriculi gravitates. Qui vero domi per plures

dies

dies ægrotaverant, ad putridam jam deflexi, ad nos deportabantur propriam morbi hiſtoriam nullatenus referentes; Rariſſime ab initio morbi ſymptomata gaſtrica fatebantur, quo tamen caſu, negligentiam vel deſpectum medicinæ poſt tres aut quatuor dies luebant, delirantes, ſubſultibus detenti in ſummumque diſcrimen adducti, nullum, vel fere nullum tunc ab arte præſidium obtinentes. Qui paucis diebus amiſerant valetudinem, neque graviter decumbebant, faſſi ſunt nobis ſe ab initio levi capitis dolore lateraliter, aut ad articulationes fuiſſe correptos, quem a catarrho perpeſſo pendere opinabantur, præſertim cum citra id unum nil aliud haberent, de quo jure conquererentur. Aliis caput tam temulentum, et dolorificum erat, ut ex minimo motu ejulatus emitterentur: Medicis interrogantibus vix absque maximo in-

com-

commodo reſpondebatur; reſpiratio item parum a naturali abludebat, tuſſis eadem, licet infrequens aderat non ſine lumborum pariter, cæterorumque artuum, quin immo et in nonnullis genuum cruciatu, qui diſtenſionem et pene motum nullum permitterent; modica appetitus jactura, lingua naturalis, nulla aderat ventriculi oppreſſio, nulla ad vomendum proclivitas, febris aut deerat, aut non adeo ſæviebat; pulſus utplurimum ſubdurus, venter mollis, alvus queis obſtipata, queis e contra nimium reſoluta; placida plerumque omnibus quies, hypocondria ſana. Quum pro capitis dolore vel laterum ad pulſus indicium vena exſecabatur, nonnihil phlogiſtici præbebat ſanguis; aſt hæc nonniſi cum ægroti detrimento inſtituebatur; vires exinde ſtatim inſigniter labefactatæ, et biliosa, ut mox ſuperius dixi ſe præbe-

bebant ſymptomata, ex quibus aperte ſatis Medici commonebantur veram tunc pateſieri morbi naturam; nam lingua illico ſordida ſiebat, materia nempe ſubflaveſcente ad latera obtegebatur, amareſcebat os, comite quamprimum nauſea, oppreſſio ad ſcrobiculi regionem oriebatur, vomituritio quoque non raro jungebatur; calor cutis exurens, pulſus in prius validus, ac ſubdurus, nunc remiſſus, ac mollis; febris antea levis, nunc intenſa, et ut plurimum continentis, aut remittentis typum ſervans; atque in hoc ultimo ſtatu exacerbatio ad veſperas ſuccedebat. Ubi ægri profundam inſpirare animam juberentur, illa eadem regio, dolores, et quidem multum excruciantes, ac ſi gaſtritide tenerentur, nonnulli incuſabant; iique viribus adeo deſtituebantur, ut ſtantes vix aliquibus momentis conſiſterent. Hæc in ſextum,

et

et uſque decimum diem provehebantur, donec aut morbus remitteret, aut ageret in pejus, ex quo ulteriora notatu digniſſima dignoſcere erat.

Diebus ſubſequentibus verſus ſeptimam nempe, nonam, vel decimam, tendinum ſubſultus deprehendebantur; pulſus infirmior, vires magis decuſſæ, delirium aut ſopor etiam, in ſcænam prodiere: in quibusdam petechiæ nunc citius ſecunda, aut tertia die, nunc ſerius, modo circa unicum pectus, modo per totum corpus diffundebantur; meteoriſmus ad finem morbi conſpiciebatur, qui, licet alvus diarrhæica in nonnullis eſſet, per tres circiter dies ſubſiſtebat, donec de malo judicium haberetur; urina ſub hiſce ſymptomatibus jumentoſa fiebat, et eneorema ab initio morbi, aut divulſum erat, aut ſuſpenſum, aut nullum; in aliis vero ſedimentum furfu-

furaceum ſubfuſci coloris adfundebatur; rariſſime tamen ſpaſtica, cruda, et quaſi lactea occurrebat. Plures hæmorrhagia narium laborabant, morbi nec levamine nec certo judicio, ut mihi obſervare licuit duabus in fæminis, ex quarum uni tantum reconvaleſcere datum eſt. Ambarum quidem ſanguis loturæ carnis adinſtar ſolutus apparebat; alvi purgatio inſcia, ſubſultus tendinum fortes et ſæpe ſæpius recurrentes, mentis continua alienatio, lingua nigricans, oculi lacrymantes ac limoſi, fœtor ex corpore inſignis, arcta reſpiratio, venter tympaniticus, quæ omnia putridum omnino caracterem, et morbi periculum ſatis ſuperque adferebant.

Talis erat partim morbi decurſus iis, qui ex cauſa manifeſta, materiali nempe, aut errore in ſex rebus

bus non naturalibus ægrotabant; partim vero alius erat illis, licet oppido rari occurrerent, qui ex contagio decubuerant: in iſtis enim morbus adeo tardior incedebat, ut ab initio de quadam corporis gravitate, de tenui anorexia vix eſſet ſermo, quæ ſub leni purgante ex integro dirimebatur, vel etiam ſponte diffugiebat, ſicque per dies nonnullos infirmi in priſtinam reſtituti valetudinem videbantur, donec inopinato languore deficientes aut ex febri, quæ ut plurimum ſub initio horripilationem inducebat, lectum repetere cogerentur; hincque building biliofa mox inſurgerent ſymptomata, lingua impura, os pituitoſum, amarum, oppreſſio ſtomachi, pulſus, atque vires ipſæ debiliores. Petechiæ hinc inde etiam erumpebant, et ſubinde ſpatio quinque, aut ſex dierum omnia, niſi ſuppetias ferret ars, ruebant in pejus, et exitium extre-

 mum

mum minitabantur. Hoc erat autem diſcriminis, quod quibus ex contagio degendum erat, tali ſpecie ſe morbus oſtenderet, ut Infirmarii, Medici, aut alii mox ab initio veram futuri mali indolem deprehendere poſſent. Non ab hac ærumna Phthiſici eximebantur, non prægnantes, non qui vulneribus, aut incommodis aliis vexabantur, ex quibus omnibus primi vix evadebant; hæc conſtitutio in tertium uſque menſem dilata, quo temporis ſpatio ex 135 ægris, ſeptuaginta eodem modo, diverſo licet gradu affectos obſervavimus, qua Epidemia graſſante jacturam fatalem paſſa eſt Medicina, tribus deperditis Medicis (*) et Chirurgis duobus, iisque

(*) Inter Medicos, et Chiru gos, qui ſupremum obierunt diem tempore hujus conſtitutionis Dres. de *Vigiliis*, *Meſola*, *Hungerhof*, inter Chirurgos *Thomas*, et *Einpack* recenſendi veniunt.

que non infimæ notæ. Circa medium tandem Martium remiſit hæc febris aliquantulum, qua benigniori facta ſimplices tantum etiam gaſtricæ pedem intulere Hoc autem illico occurrit notatu dignum, quod ab exordio menſis Decembris ad exitum uſque Maii, licet non raro diverſæ naturæ apparuerint morbi, vix ullas pleuritides veras, peripneumonias, aut ſimiles inflammatorias affectiones obſervare contigerit, quod generatim, ut ex alienis dictis comperi, cæteris annis elapſis frequens, ac commune erat. Eo juvenes, et mediæ ætatis ex vulgo homines plerumque afficiebantur præ infantibus, ac ſenioribus; non tamen eſt reticendum, quod apud celeber. hujus Noſocomii Medicum Primarium *Strasghy* (*) ſeptuagenaria fœmina gravi

 mor-

(*) Iſte quoque præſtantiſſimus vir e vivis ereptus fuit menſe Octobris anno ætatis ſuæ quadrageſimo tertio.

morbo correpta, præter meam omniumque expectationem reconvaluerit.

Cauſæ variæ, et in nonnullis omnino inter ſe discrepantes adnumerantur. Placuit quibusdam ex diætæ errore morbi cauſam repetere; aliis ex transpiratione ſuppreſſa; aliique aliter ſentiebant. Grande tamen mihi dubium ſubeſt an ab ipſa re, vel multo longius expiſcanda ea ſit; et num forſan, ut jam ab initio commemoravi, immodici præteritæ æſtatis calores huic Epidemicæ conſtitutioni debuerint plurimum contuliſſe. Quid tanti æſtus in humano corpore effecerint non ignoramus. Viſcera debilitata hac de ratione non absque inertia ſuis fungi poſſe muniis liquet, inter quæ ſegnior recenſenda eſt ventriculi actio, quæ utpote non adeo bene conſtituta, cruditatibusque fa-

vens

vens gaſtricis,ſeu bilioſis affectionibus aditum præbeat neceſſe eſt. Huc quoque in primis pertinere videntur victus pravus animalis ex alcaleſcentibus, et indigeſtibilibus, quo præcipue pauperiores hic ſe nimirum ingurgitare moris habent; huc australium frequentia ventorum; huc ſubitanea atmoſpheræ immutatio, quæ climatis hujus eſt quaſi quædam natura; huc hibernum illud frigus ultra morem toleratum; huc anguſtiæ cubiculorum, in quibus annonæ charitas ſollicitum de victu non minus ac de frigore populum ad ſua opera tota hieme concluſerat; ubi humidum, calidum, neque renovatum aërem inſpirare erat: huc ſaburralis materia ab initio non debite evacuata, contagium etc. inter primarias hujus morbi cauſas recenſenda veniunt.

Pro-

Prognoſis. Periodus morbi irregularis, modo longa, modo brevis erat; in genere venæſectio, aut morbum trahebat, aut fatalem parabat exitum. Morbus jam pridem neglectus vix medicinam admittebat; at ab initio bene pertractatus, et brevioris decurſus, et minoris erat periculi; quo longius inflammatoria ſymptomata provehebantur eo diſcrimen augebatur; obque id unice venæſectionibus avara manu peractis vix aliquantulum proficiebatur. Qui catarrhum ſemel, aut bis paſſi erant, periculoſius decumbebant: ſiquando Phthiſicos febris hæc conſtitutionalis arrepſiſſet, fatalis utplurimum extabat. Quum ſexta, ſeptima die quid eneorematis divulſi in lotio ſederet, et cutis non eſſet adeo ſicca, verſus nonam, decimamquartam, aut vigeſimam per urinam, et ſudorem de morbo felicius pronunciabatur. Qui ex

ægro-

ægrotis a tuſſi interdum corripiebantur, eaque verſus ſextam tantummodo, vel ſeptimam, ut octavam diem acerbius extimulabantur, ii fere omnes per ſubſequentia ſputa primo craſſa, immo tenaciſſima, dein vero mucoſa, cæteris comitantibus excretionibus, convaleſcebant. Qui delirantes cum pulſu intermittenti, et inæquali, ventre tumido, a Medicis, aut ab aliis detegebantur, ſi iterum ſuper ſe ſtragula inducerent, bonam de ſe ſpem utplurimum portendebant, ex quibus reipſa nonnullos feliciſſime reſtitutos obſervare fas fuit. Qui viſcidis ſudoribus verſus quintam, ſextam diem, aut ſerius abſque delirii levamine manabant, malum omen illico minitabantur. Punticularis eruptio ipſa, ſi quæ ſuperveniebat, morbum neque levabat, neque dabat in præceps. Si reconvaleſcentes ob diætæ ignoſcendam impatientiam recidivi fierent,

ſum-

ſummo in diſcrimine retrudebantur, quum ex tribus perirent plerumque duo. Sive per contagium, ſive per notam aliam, aut ignotam cauſam morbus contraheretur, vix ulla in prognoſi nobis patuit diſcrepantia. Per alvum in aliquibus criſim factam eſſe, frequenter etiam animadvertimus.

Hic de univerſa cura modo agere deberemus; verum prius nonnullas obſervationes in medium afferre optimum cenſeo, ut ſic Epidemicæ conſtitutionis decurſus maturius perpendatur, et ſymptomata illam concomitantia percurrendo faciliori disquiſitioni ſubjiciantur; quod absque fructu futurum fore non reor. In primis ergo de quodam ex caminis fuligine detergendis quæſtum faciente loquemur, utpote qui in maximo vitæ periculo fuerit præ cæteris conſtitutus.

OB-

OBSERVATIO I.

Triginta ille circiter annorum, gladiatoria corporis firmitate donatus, alias integra valetudine pollens, ſexta morbi ſui die in Noſocomium recipitur: caput dolet, rubet facies præter naturam, micant oculi, reſpiratio aliquatenus difficilis eſt: dolorem a tribus diebus ſiniſtro infixum lateri incuſat; decubitus lateri eidem impoſſibilis, pulſus frequens æquidiſtans, ſubdurus; nitidam ille profert linguam, eamque ſiccam, in qua nulla ipſi amarities, abdomen molle; alvus ab aliquot diebus moroſa. Interrogatur quo modo incæperit morbus, interfuſc reſpondet; et cum ullam cauſam nobis aſſignaret, ut præ-

ſen-

ſentibus indicationibus faceret ſatis, perilluſtris Dr. *de Vigiliis* (quem memorari ſine ſummo animi ſenſu, et mœrore vix poſſum, cum et ipſe hac eadem Epidemica conſtitutione correptus florentiſſimam juventam acerba morte commutaverit)Profeſſor ille, inquam, præſtantiſſimus venam aperire juſſit ægroto. Verum cum dubia ſibi morbi diagnoſis videretur, huic ſe præſentem eſſe voluit, et revera cum jam tertia ſanguinis uncia educeretur, pulſusque debilior, et minor evaderet, ſanguinem ſiſti optime conſuluit, atque inde ſequentia exhibuit.

Rec. Decoct. emoll. lib. j. (*)
Arcan. duplicat. dr. iij

Oxy-

(*) Cum adhuc non proſtet Pharmacopea Noſocomii Univerſalis, hinc abs re non erit formulas referre

De-

Oxymell. ſimpl. unc. ſemis.
det. omn. bih. vaſc. Caſſæan.
Rec. Decoct. ordinar. p. p. (*)
Injiciatur clysma
Ad locum affectum applicetur
cataplasma emolliens.
Diæta I.

Veſpere. De virium proſtratione conqueritur infirmus; lingua incipit illi impureſcere, perſtat dolor lateralis idem; gravedine quadam fatigatur ad ventriculum, ac ſi pondus aliquod inſederet, reſpiratio eadem ma-

---

Decoctum emolliens conſtat ex
Radicis altheæ
Herbæ malv. ana unc. ſemis
m., concis. coq. in aq. font.
per quadrant. hor., colat. lib. j.
exhibeatur.

(*) Rec. Hord. crud. unc. III.
Radic. gramin. unc. I.
coq. in aq. font. lib. VIII.
uſq. ad crepatur. hord., dein
colatur. lib. IV. detur uſui.

manet ; tuſſis inſurgit ſicca , multa cum ſiti. Sanguis matutino tempore eductus quid nonnullum phlogiſtici habet : nihil tamen immutatur in præſcriptis

Die VII. noctem inquietam tranſegit æger ; prædicta ſymptomata exacerbantur ; depreſſio virium inſignis, mentis aliqua item obnubilatio ; eadem præcipiuntur, quæ heſterna die ; facies, oculive magis magisque ſuffunduntur ; lingua in vertice ſordida ſubflaveſcentem mucum hinc inde exhibet, reſpiratio inſigniter læditur ; evaneſcit ex integro dolor, pulſus debilis , frequens ; nullum frigus corripit membra ; ventriculi oppreſſio eadem , caput temulentum, abdomen molle, urina cruda ; hypocondria in ſtatu naturali ; alvus quater ſoluta , ſcibaloſas fæces olidiſſimas, emittit hinc

Rec.

Rec. Mixt. ſalin. fortior. doſ. j.(*)
det. omn. bihor. cochl. ij
Rec. Pulv. Camphor. ſimpl. n°. vj (**)
det. omn. bih. j.
Veſcicans ad nucam
Decoctum ordinar. cum oxymell. p. p.

Veſpere. Exacerbatio vix ulla detegitur; cætera uti mane

VIII. Nox ſat bona, nam per aliquot horas quies admiſſa; vix evigilanti ſitis incedit; leve delirium obſervatur; quæſtionibus non omnino

(*) Rec. Arcan. dupl. drach. VI.
Oxymell. ſimpl. unc. ſemis
Aq. font. unc. VI. m. d.

(**) Rec. Camphor. gumm. arab. ſubact. gr. ſemis.
Sacchar. alb. drach. ſemis
miſce f. pulvis.

no recte facit ſatis; decubitus ſupinus; reſpiratio eadem, pulſus quidquam elevatior; lingua fere lignea, nauſeam, et vomituritiones incitat; petechiæ hinc inde ſupra pectus conſpiciuntur: tendinum convulſiones in manibus præſertim obſervantur; tuſſitat ille per diem, ſed absque ulla excretione; interrogatus quommodo ſe habeat, non reſpondet, ſed ſtatim manus ad pectus ſedet; alvus multoties evacuata bilioſa, et figurata apparet, urina ſatis parca, et adhuc cruda; cutis calor ingens, et caput grave

Repetita omnia

Veſpere. Poſt matutinam viſitationem ter evomuit, et quidem materiem virideſcentem absque ullo tamen levamine; cætera eadem.

IX.

IX. Per totam noctem deliria paſſus eſt; facies illi triſtis, et ex rubra modice liveſcit; oculis ſemiclauſis decumbit, ad canthum externum dexteri lippitudo obſervatur; lingua, et dentes nigricante muco obducuntur, vires ſummopere proſtratæ, tremores fiunt continui; totum corpus, excepta facie, petechiis notatum eſt, pulſus denuo debilis; ab attactu hypocondrium dexterum dolebat; venter tamen pertractabilis; alvus ſexies mota, cutis calor adhuc mordax, urina fere nulla. Hinc

Rec. Mixtur. nervin. doſ. j. (*)
Continuet. mixtura ſalin. fortior., et

Pulv.

(*) Rec. Spirit. Corn. Cerv. ſuccin.
Eſſent. caſtor. aa. gutt. xx.
Aq. ruth. unc. I.
m. pro doſ.

Pulv. Camphor. ſed duplices (*)
alternatim omni hora ſumat aliquid ex præſcriptis, uti docui
Veſcicant. duo ad ſuras
Aqua cum acet p. p. ord.

Veſpere. Nullam ſymptomatum exacerbationem notavimus; ſoporoſus factus eſt, alvus niſi bis ſollicitata, qua de cauſa injiciatur Enema ex Infuſ. Chamomill. cum Arcan. duplicat. unc. ſemis.

x. Eadem illi nox ac heſterna; idem faciei color, et decubitus; oculi quaſi chemoſi affecti videntur, rubentes ſcilicet, lacrymantes, limoſi, fixe

(*) A ſimplicibus pulveribus camphoratis duplices diſcrepant tantum ratione ponderis, quod in his eſt grani unius, in illis vero tantum dimidii.

ſixe objectum reſpicientes, lingua fuliginoſa, nigris, et diſciſſis cruſtis obducta, dentes, ac labia lurida, utpote eadem fæce ſquallentia; reſpiratio arcta, pulſus exiguus, æqualis tamen; vomituritionibus interdum proclivis; multum ſitit, et licet ſibi præſens non ſit, tamen manus, et oculos ad cyathum epotorium convertit; eadem intenſitate, et frequentia tendines ſubſiliunt; venter modo intumeſcit; ab attactu ſtomachi regionis, et hyppocondriorum dolorem non exprimit, urina fæcibus mixta, alvus quinquies reſerata, calor cutis idem

Repetita omnia.

Fotus antiſeptici (*) doſ. j.

pro abdomine dein

(*) Rec. Cortic. peruv. groſſo modo contus. unc. unam ſemis
coq. in ſ. q. Aq. per dimid. hor.;
colatur. lib. un. et ſemis infund.
Herb. ſcord.
ruth. aa. unc. ſemis.

dein cum Aqua, et Aceto manus, et brachia laventur

Veſpere. Abdomen eo magis intumeſcit, tympanive ad inſtar reſonat. Jam ille furibundus e lecto proſilire nititur; ideoque ligare eum coguntur Infirmarii. Cætera eadem; pulſus celerior, et hinc inde inæqualis percipitur, alvus bis laxata; hinc ſequens clysma præſcriptum fuit.

Rec. Flor. Chamomill. unc. ſemis
infund. s. q. Aq., colaturæ
unc. VIII. add.
Camphor. pineis ſubact. gr.
IV. detur uſui

XI.

ſtent in infuſion. fervid. per
quadrant. hor., dein add.
Sal. armoniae.
Spirit. Therebint. ana. unc. ſem.
detur uſui.

XI. Continuo muſſitando, floccosque capiendo noctem tranſegit infirmus noſter, et reſpiratione ſtertoroſa, atque ſopore demerſus eſt. Oculi ſubinde cum facie liveſcunt; evigilanti nulla petitioni reſponſio venit; pulſus eſt inæqualis, cutis ſicciſſima; meteorismus augetur; percuſſi abdominis nulla ſenſatio; ſubſultus iidem; nonnullæ petechiæ lividæ apparent; tuſſitat identidem, et quidem fortiter; ſtrepitus quoque auditur in gutture, excreatus aliquis apparet, ſed ori inhæret ob nimiam tenacitatem, lingua non adeo, uti ante, ſicca; urina paulisper turbida, jumentoſa; alvus pluries, ſed inſcie mota; medicinas non reſpuit.

Rec. Decoct. Cortic. peruv. lib.j. (*)
Extract. ejusd. unc. ſemis

 Sy-

(*) Rec. Cort. peruv. rudit. contuſ. unc. I, coq. per hor. in Aq. font. q. ſ., colatur. lib. I. det.

Syrup. menth. unc. j.
ſumat omn. bihor. vaſcul.
Caffœan.
Rec. Mixtur. ſalin. doſ. j (*)
Spirit. minderer. drach. iij
Oxymell. ſimpl. unc. j.
ſumat uti ſupra.
Continuet. mixtur. nervin., et
pulv. camphor.
Veſcicanta duo ad brachia

Veſpere. Exacerbata aliquantulum ſunt ſymptomata, et periculum creſcit

XII. Nil mutatum obſervatur, excepta reſpiratione, quæ anguſtior, pinnis tantummodo narium peragitur; ex veſcicantibus nucæ, et ſura-

rum

(*) Hæc a fortiori ratione ſalis differt; in illa nempe arcani drach. VI., in hac tantum IV. inſunt.

rum ichoroſa fluit materia, et in circumferentia livor detegitur, quibus ſingultus etiam accedit; abdomen ſumme diſtenſum, ab attactu dolorificum, urina nulla, cætera uti heri

Loco fotuum antiſepticorum utatur emollientium
Cætera ut ſupra

Veſpere. Nil novi.

XIII. Omnia in pejus ruunt, et ad incitas ita redactus eſt, ut inter omnes conclamatum eſſe conveniunt; decubitus enim peſſimus; ſopor profundus, irritatus non expergeſit; ſubſultus fiunt univerſales; inferior maxilla tremit; reſpiratio brevis, et ſonora, ac ſi in aliquo dolio muſtum fermentaret; absque pudore, divaricatis pedibus, in lecto jacet; pulſus exiliſſimus, tremulus, intermittens, inæqualis,

ut

ut in gangrænoſis eſſe ſolet; cutis humida; ejus calor ad ſummum mordax , ſudor viſcidiſſimus , cadaver olens totum corpus tenet; manuum extremitates; non pedum frigent ; ex oculis materia alba fluit, facies collapſa, et vere Hippocratica; alvus inſcia, deglutitio impedita, ſingultus ſæpius occurrit, tuſſis perdurat, ſed rara, neque adeo fortis, ut non potius pectoris convulſio dicenda eſſet; excreatus omnino nullus; abdomen adhuc ſenſibile, ulcera veſcicantium gangrænoſa; hinc omnia adimplendi gratia potius, quam ægrum recuperandi.

Renovata ſunt veſcicantia ad brachia , quæ gangrænoſa non fuere

Continuentur fotus emoll. ad abdomen

Si

Si aliquid ſumet, dentur mixturæ nervinæ aliquot cochlearia una cum ſeq.

Rec. Radic. Serpentar. Virginian. drach. ij.

Herb. ſcord. man. j.

infund. ſ. q. Aq. per dimid. hor., colat. unc. xiv. add.

Laudan. liquid. gutt. xxxx.

Syrup. menth. unc. j.

det. cochleatim.

Injiciat. clyſma antiſept., uti die x.

Veſpere. Jam in foribus mors adeſſe videtur.

xiv. Præter ſpem tamen adhuc vivit æger, quin immo reſipiſcere incipit; ſymptomata aliquantulum mitigata obſervantur; nox elapſa de more inquieta, facies vero aliquid promittit; minus ſoporoſus jacet; li-

vor

vor in facie evanidus fit, reſpiratio tamen eadem: ſtertor minor auditur; tuſſis ſæpe cum vehementia recurrit, humida modo, et licet cum aliqua difficultate, et vi, tamen aliquid expuit; lingua non adeo ſicca, immo ad latera humeſcere incipit; ſingultat adhuc; pulſus frequens, minus inæqualis, isque elevatior; deliramenta adhuc nonnulla; venter idem, alvus multum laxata, urina turbida; tendinum ſubſultus uti heri; oculi fixi.

Rec. Cortic. peruv. unc. ij.
coq. in ſ. q. Aq. per dimid. hor., colatur. unc. xiv. add.
Extract. ejusdem drach. iij.
Spirit. minderer. unc. ſemis
Syrup. ribeſior. unc. j.
ſumat omn. bihor. cochl. ij.
Continuet decoct. Serpentar., pulv. Camph., et fot. emoll.

Ve-

Veſpere. Spes eo magis affulget, cum ſymptomata imminuantur; ſingultus rarus eſt factus; reſpiratio adhuc difficilis, extremitates calent; in urina eneorema ſedet, manant ſudamina, alvus eſt libera.

xv. Secundo curſu procedit morbus; nox illi non adeo turbata, vix ſoporoſus; loquela redit a quatuor diebus amiſſa; aliqua mentis confuſio ſupereſt, reſpiratio non multum laborioſa, tuſſis frequens cum excreatione faciliori, craſſa, ac pingui; lingua valde humectata; pulſus magis explicatus, frequens, non intermittens, inæqualis aliquantulum. Singultus ex integro fugatus; ſubſultus minores ſurditate ſubeunte, quæſtiones tamen ſolvuntur; alvus conſcie ſoluta, urina eadem, ac heſterna; venter decreſcit; gangræna ad Veſcicantia ope unguenti de Styrace amplius

plius nulla; ſudor idem, at peculiarem odorem referens

In decocto Cortic. continuet.
Rec. Pulv. ad Tuſſim demulc. (*)
Decoct. ordinar. p. p.

Veſpere. Omnia uti mane.

XVI. Res, ut erat in votis, procedunt, nox ſat tranquilla, aſpectus bonus, reſpiratio fere naturalis; pulſus fortis, minus frequens, æqualis; tuſſis mitigata; ſputa prodeunt cocta, lingua humida, in medio adhuc hiulcans; rariſſime tendinum ſubſultus recurrunt; meteoriſmus nullus, mentis

(*) Rec. Flor. ſulphur.
Gumm. arabic.
Sacchar. alb. ana drach. j.
Extract. liquirit. drach. ij.
m. f. pulv. doſ. drachmæ ſemis.

tis perfecte compos, ſiccas fauces accuſat; urina eadem, cutis mollis, petechiæ dilapſæ, ſurditas uti heri, decubitus dolet, quo examinato ruborem detegimus;

Rec. Spirit. vin. camphor. q. ſat.
pro decubitu
Rec. Oxymel. ſimpl.
Syrup. alth. ana. unc. j. pro
linctu.
Continuetur decoct. Cortic. peruv., et pulv. ad tuſſim.
Cum aqua, et aceto eluetur os, et lavetur corpus.

Veſpere. Omnia uti ſupra.

XVII. Per convenientem ſomnum infirmo vires adauctæ, lingua humida, muco ſubflavo tamquam bracteata. Tuſſitat uti heri; convulſiones nullæ; reſpiratio omnino naturalis; pul-

pulſus fortis nonnulla tantum frequentia peccans; urina turbida cum ſedimento furfuraceo; ſurditas, et tinnitus ad aures creſcit; decubitus in ſiniſtro latere non facilis, immo dolorificus; cætera bene

Repetatur linctus.

Veſpere ut heri.

XVIII. Omnia ſat bene procedunt, tuſſis multo minus ægrum cruciavit, dolorificus lateralis ſenſus evanuit, urina eadem, alvus bis demiſſa, pulſus micans, ut in bene valenti; lingua ut heri ſordeſcens; ideoque res in vado eſt conſtituta.

XIX. Nox placida, quietem præſtitit, major tamen debilitas, quam ante triduum; lingua eadem, ſurdi-

tas

tas imminuitur, excutitur appetitus; hinc fructus concedantur, dein

Rec. Decoct. Cortic. peruv. lib. j.
Syrup. alth. unc. j.
ſumat nycthemeri ſpatio

Per tres circiter dies hoc decocto æger uſus eſt; ſub quo ſucceſſive linguæ impuritas ſoluta fuit, appetitus rediit, tuſſis diſparuit, et quod erat magis optandum, vires inſtauratæ; hinc poſt reconvaleſcentiam xv dierum (quo tempore vinum oblatum fuit, et poſtremis etiam, ultimisque quatuor diebus bubula caro) ſanus abiit, isque uno poſt menſe mihi obviam factus, vix dignoſci poterat, utpote qui inopinato pinguis effectus fuerat.

OB-

OBSERVATIO II.

Juvenis annorum 24., idemque in ipſo Noſocomio Chirurgus tertiæ claſſis, jam a longo tempore indelibata fruens valetudine de repente, et abſque nota cauſa dolore capitis, univerſali per corpus dedolatione, et ad inferiores artus gravitate corripitur, quibus ſecunda die verſus meridiem horripilationes accedunt, per aliquot tantum minuta durantes, et cum calore alternantes: ad noctem ſudor inſequitur, ſub quo, et dolor capitis, et corporis laſſitudo imminuuntur; tertia die cum apyretus eſſet, in eodem Noſocomio ſuo fungitur officio, atque ad veſperas de more cum appetitu comedit: quarta die capitis dolor,

et

et ſupra relata ſymptomata eamdem ſcenam ludunt; verſus meridiem abſque horrore vehementer incaleſcit: in hoc ſtatu lectum petit, examinatusque, præter jam dicta, ſequentia memorat anorexiam ſcilicet, pectoris gravitatem, nauſeam, linguam muco ſubflaveſcente obtectam, pulſum fortem, plenum, abdomen molle, hypocondria ſana; reſpirationem præternaturalem, cutim ſiccam, urinam crudam, aqueam, alvum a duabus diebus pertinacem.

In hiſce circumſtantiis nil aliud, quam Decoctum hordei pro potu, donec febris paulisper remittat, præſcribitur, itemque clyſma emolliens.

Quinta morbi die en iterum apyretus; ſudore heſterna febris finiebatur; aſt oris amaror, linguæ impuritas, nauſea, oppreſſio ad ventriculi

re-

regionem, dolor capitis, et univerſalis membrorum gravitas continuo increſcunt; debilitatem accuſat æger, alvus quater mota; urina eadem, eodem quoque modo pulſus ſe habet

Rec. Mixtur. ſalin. fortior. doſ. j.
ſumat de more.
Rec. Pulv. camphor. ſimpl. nº· vj.
Aqua cum aceto pro potu.

Veſpere. Febris hora ſolita acceſſit absque præcedente frigore, calor cutis urens, alvus libera; certam quamdam mentis perturbationem exortam fuiſſe deprehendimus.

VI. Eadem eſt febris, pulſus adhuc ſub-plenus, lingua ſicca fit, reſpiratio multum læſa, facies rubet, caput temulentum dolet; de ventriculo ita conqueritur æger, ut a minimo attactu dolores ingentibus ejulatibus

bus exprimat, anxius eſt, et vix per momentum loco eodem immotus manere poteſt: calor cutis major eſt, quam febris gradús; vires magis proſternuntur, ſubdelirat ille per vices, lacrymatur pavore citæ mortis; abdomen parumper illi intumeſcit, alvus fœtidiſſima; tendinum ſubſultus incipiunt; hinc

Rec. Decoct. emoll. lib. j.
Arcan. dupl. unc. ſemis.
Acet. vini.
Oxymell. ſimpl. ana unc. j.
ſumat omn. bih. vaſc. dimid.
Veſcicantia duo ad ſuras
Continuentur pulv. camphor.

Veſpere. Symptomata exacerbantur, febris enim augetur, pulſus modo concidit parvus, ſed æqualis; reſpiratio anxia, dolet adhuc inſigniter ventriculi regio, lingua areſcit,

et cruciat ſitis; anima fœtet, cutis mordaciſſima, meteoriſmus ſenſibiliter creſcit indolens; facies rubet, petechiæ nullæ, urina alias ſpaſtica, alba, cruda, nunc incipit jumentoſa fieri, oris ſapor paſtaceus, nauſeæ, et vomituritiones modo deſiderantur; internum calorem patitur, et etiam vaniloquia; alvus ſexies dejecta, liquida; ſubſultus frequentiores occurrunt.

Rec. Cortic. peruv. unc. un. ſemis.
coq. in ſ. q. Aq. per dimidiam hor.; ſub fin. ebullit. add.
Radic. Serpentar. Virginian. drach. un. ſemis.
per moment. coq., et colat. unc. XII. add.
Syrup. domeſtic. unc. j.
det. omn. hor. cochl. ij.
Cætera repetantur.
Fotus antiſeptic. ad abdomen.

VII. Res in eodem ſtatu degunt; calor cutis tantillo minor, reſpiratio adhuc ſuſpirioſa, pulſus debilis per vices intermittens, delirium auctum, muſſitationes obaudiuntur, ſubſiliunt frequenter tendines, meteorismus idem; ventriculi regio ſumme dolorifica, ac ſi carditis ſubeſſet; lintea in hoc loco ſuſtinere ipſi moleſtum eſt: os adhuc ſiccum, corpore irritato quærelas movet, et detectus ſe cooperiri curat; alvus fluida, et intoleranda, urinas eneorema divulſum inficit; aphonus fit

Repetantur omnia.

Veſpere. Symptomata deleteria fieri videntur, delirium auctum, decubitus ſupinus; nigra amurca obducitur lingua, ejusmodi coloris eſt materia nares occupans, et dentes; halitus, et viſcidus ſudor, quo cor-

pus oblinitur peſſime redolent; cætera ut prius

Cum aqua, et aceto laventur os, lingua, et manus.
Veſcic. duo ad brachia.
Mixturæ cum cortice addatur
Vin. auſtriac. unc. iij.
Cætera repetantur.

VIII. Magno vitæ periculo fluctuare æger deprehenditur, profundo nempe ſopore, delirio continuo, reſpiratione ſuſpirioſa; ſpiritum, niſi aperto ore, et abdominis muſculorum beneficio trahere non valens; pulſu inæquali, parvo, et ad quartam oſcillationem intercidente; convulſus anxius per aliquot minuta obſervatur; poſtea in priſtinum relabitur ſoporem; ventre tympanitico, oculis rimantibus, cute ſub-humida; alvo unica vice commota.

Rec.

Rec. Mixtur. nervin. doſ. j.
Injiciatur clysma antiſeptic.

Veſpere. Dimidiam ille præſcripti medicaminis doſim ſumpſit non ſine difficultate: cæteris in eodem ſtatu manentibus.

IX. Nox inſudando peracta; frons, oculi, vultus aliquam ſpem ſalutis nobis pollicentur; reſpiratio eadem, ſed pulſus aliquantulum erectior, raroque intermittens; cutis humida: convulſiones non adeo frequentes, ſopor non tam altus, a quo excitatus oculos aperit, ſed interrogationibus non reſpondet, urinas cum eneoremate inſedente invenimus.

Repetatur mixtura nervina, et
Decoct. Cortic.

Veſpere. Meteoriſmus ſub alvi excretione minor fit; cætera ut ſupra.

x. Delirium imminuitur, lingua humeſcit, ſudor perdurat; ſubſultus rari; reſpiratio minori difficultate peragitur; pulſus elevatior, vix intermittens, urina jumentoſa. Continuandum in præſcriptis.

Veſpere. Omnino nullam in pulſu inæqualitatem animadvertere nobis datum fuit; abdomen ad dimidium prioris voluminis redactum; debilitas inſignis. Continuentur ſupradicta, dein

Rec. Pulv. Camphor. ſimpl. vj
det. omn. bihor. j

xi. Vix aliqua mentis deordinatio ægrum turbat; placide enim dormit; ſudor erumpit oleoſus, non amplius cadaveroſum quid olens; convulſivi tremitus vix ulli; pulſus incitatus, ſed elevatus, non durus, non plenus;

vi-

vires increſcunt; alvus conſtipata. Repetatur Decoctum Corticis cum Serpentaria.

Cætera intercipiuntur, et pro potu Decoct. hord. cum Oxymell.

Veſpere. Ad meridiem æger horripilationibus corripitur per dimidiam horam cum calore alternantibus; pulſus frequens, calor ſat intenſus; dolor capitis redit, alvus ſicca; hinc Clysma emolliens injiciatur ſtatim, poſtea

Rec. Decoct. Cortic. peruv. lib. j.
Pulv. ejusdem drach. ij.
Syrup. menth. unc. j.
det. omn. bih. vaſcul. dimid.

XII. Febris ferme ex integro remiſit, urina furfuraceum, roſeique co-

coloris quidquam deponit; alvus duabus vicibus ſollicitata; meteoriſmus nullus; dolor capitis evanidus; acidorum appetentia in medium venit. Conceſſa fuit limonata pro potu. Continuetur Decoct. Cortic.

Veſpere. En denuo febris iisdem ſtipata ſymptomatibus, ac in priori paroxyſmo; aſt verſus quintam ſudor incœperat cum levamine; alvus ſoluta, et urina eadem

XIII. Omnia ſecunda procedunt; vires auctæ; cæteraque bona. Cum ille inſigniter appetiret, herbas, fructus, et vini modicum dari placuit; Decocti Corticis tamen renovata eſt doſis.

Veſpere. Pulſus naturalis non eſt, licet æger nullum horrorem aſſe-

ſereret ſe perſenſiſſe, de capitis tamen gravitate conqueritur.

Rec. Decoct. Cortic. peruv. lib. j. ſumat nycthemeri ſpatio.

Ex hoc effectum eſt, ut poſt quinque dies, quo decocto uſus eſt æger, priſtinam recuperaret ſanitatem, verumtamen non vires, quibus reficiendis longiore tempore opus fuit. Quum vero reconvaleſceret, capilli omnes illi exciderunt.

OBSERVATIO III.

Perilluſtris ille Noſocomii hujus Univerſalis Medicus Primarius Hyeronimus de *Vigiliis* (quem honoris cauſa

no-

nomino) eo tempore, quo hæc febrium *bilioſo - putridarum* conſtitutio graſſabatur, de quadam corporis laſſitudine, et levi anorexia conqueri cœperat, ſed ſponte ſua ſtatim purgatus, illico feliciter reconvaluit. Indefeſſus, ut de more, ægros inviſit, et licet nova corporis debilitate quadam afficiatur, tamen pari diligentia, ac antea, ſuis fungitur muniis, ſicque in duodecimam uſque diem ſibi non parcit, donec viribus magnopere labefactatis a conſuetis officiis interdicitur.

Ille quadragenarius, et ab annis compluribus hæmorrhoidarius, vehementi, ac pertinaci capitis dolore tentatur; pulſus vigens, ac plenus, hæmorrhoides a nonnullis menſibus ſuppreſſæ, diuturnum illi ad ani regionem cruciatum procreant; levis adeſt anorexia, lingua tamen nitida, ſitis vix ulla, alvus coacta.

Hæc

Hæc quum ille omnia perpenderet clyſterem ſibi injici curat, et mixturam epotat ſalinam.

Altera die cum dolor capitis ſæviret, et circa lumbos, ac femora magis increſceret, cum etiam artuum gravitatem perſentiret, ex hæmorrhoidibus malum provenire arbitratus, vix petito amici conſilio, ſanguinem ſibi demi jubet ad uncias x.: unde ſub veſperas ſequentia ſymptomata in apricum prodiere, ideſt virium magna proſtratio, appetitus abolitio, lingua mucum gerens, pulſus dilapſio.

Die III. Sanguis emiſſus corio phlogiſtico ſuperindutus apparuit, nox irrequieta fuit; reſpiratio a naturali multum abluſit ſtatu; pondus ad ſcrobiculum cordis, dolores articulares, polydipſia, calor internus urens

in-

incuſatur; pulſus frequens, debilis, ut vix pedibus inſiſti poſſit: horrores tamen adhuc nulli: accerſitus tum demum Medicus, ſequentia porrigi jubet. Repetatur mixtura ſalina fortior, cui add.

Acet. vini unc. j.
detur, ut edoctum fuit.
Limonata pro potu.

Nil veſpere novi compertum.

IV. Nox uti heſterna; anxia fit reſpiratio; dolor capitis idem eſt: alvus ter mota: calor corporis externus urens, internos rigores accuſat, et per horæ vix quartam partem locum eundem ſervare poteſt; præſens ſibi eſt, ſitit multum; linguam exhibet glutinoſam, ſapor illi inſipidus; debilitas eadem.

Rec. Pulp. Tamarindor. unc. ij.
ſolv. in Aq. fervid. unc. x. add.
Arcan. dupl. unc. ſemis.
det. omn. bihor. vaſcul.
Rec. Pulv. camphor. ſimpl. n°. vj.
ſumat ut de more.

Veſpere; nulla ſymptomatum exacerbatio animadvertitur; alvus bis ſoluta; hinc clyſter emolliens, et pro potu Aqua cum ſyrup. Ruboid.

v. Decubitus malus, ſupine enim jacet: oculi triſtes, reſpiratio magis læſa; petechiæ hinc inde ſupra pectus conſpiciuntur, calor corporis mordax; pulſus debilis, os amarum; abſunt vero nauſea, et lingua ſordida, et oppreſſio circa pectus; anima modice fœtens, fæces biliofæ, ac flavæ; urina decolor

Ap-

Applicentur duo Veſcic. ad ſuras.
Cætera ut ſupra.

Veſpere; mens incipit perturbari, ludunt tendines; adſtantes tamen adhuc dignoſcit, quæſtionibus recte facit ſatis; alvus reſerata.

VI. Nox inſomnis, et inquieta; delirium, convulſiones augentur; venter fit tumidus, urinæ crudæ; ab attactu ventriculi regio dolorifica; oculi rubeſcentes, facies triſtis, decubitus peſſimus; reſpiratio, et pulſus infauſtum omen pronunciant; calor corporis digitos ipſos adurit; lingua, et dentes nigra materia liveſcunt; alvus laxa: ſequentia præſcribebantur.

Rec. Cortic. peruv. unc. j.
coq. in ſ. q. Aq. per dimid. hor.
colatur. unc. x. add.

Ex-

Extract. ejuſd. drach. ij.
det. ut docui.
Pulv. camphor. duplic.
Clyſma antiſeptic.
Fotus antiſeptic. ad abdom.
Veſcicans ad nucam.

Totis quinque diebus in tali ſtatu fuit, continuo nempe delirans cum pulſu debili, intermittenti, ventre tympanitico, petechiis livescentibus, ore fuliginoſo, convulſionibus frequentibus. Repetebatur decoct. Cortic. modo unicum, modo cum ejuſdem extracto, modo cum Serpentaria nuptum. Vinum, camphora larga doſi exhibebantur. Verum per hæc omnia nihil æger proficiebat, quin immo ſemper ruebat in pejus, nam die nona e deliro furibundus, et phreneticus factus eſt; per intervalla enim primo ſoporoſus, occluſis palpebris, demiſſa voce, diverſa obloquebatur,

et

et aliquantulum quietus apparebat; ſed mox convulſis palpebris oculisque, altum vociferari incipiebat; e lecto proſilire, omniaque tegumenta abjicere conabatur, donec tantis clamoribus, violentisque corporis motibus fractus, per brevia quædam intervalla conquiesceret, qua mœſta, et horribili ſcena ſæpius repetita, duodecima tandem morbi die debitum naturæ perſolvit.

OBSERVATIO IV.

Sub finem Januarii anni 1789 Mater cum filia cuidam ægroto aſtitit, qui putrida febri detinebatur. Poſt XIII dies filia capitis dolore, et quadam corporis gravitate pertentatur; appeti-

titus ipſi ſit minor: ex perpeſſis vigiliis, et ex labore, mali cauſam ducebat, multum, licet contra appetentiam, manducans, ut ſic debilitati ſuccurreret, et revera ſe melius habere aſſerebat.

Secunda morbi die, qua filia ægrotare incæpit mater eiſdem correpta eſt ſymptomatibus; aſt ſe eam imitari non poſſe ajebat, cum ſola ciborum recordatione ad nauſeam impelleretur, adeoque conſultius duxit adire Medicum, qui bene diſcuſſa prius mulierculæ infirmitate pulverem Emeto - catharticum ex Arcani duplicati uncia una, et Tartari Emetici granis duobus ipſi per Epicraſin præbuit; a quo remedio vomitu, et alvo excitatis, plurimum alleviata eſt. Ambo officium ſuum per quatuor dies abſolvunt, donec ſupradicta ſymptomata, quæ eadem intenſitate

priorem, ſecundam vero minori urgebant ad Noſocomium compellunt, in quo ſuſceptæ, examine peracto, pari morbo ægrotantes, pari ratione tractantur, mixtura nempe ſalina fortiori, a qua bis filiæ tantum, matri octies alvus relaxabatur.

Altera die filia dolorem ſibi auctum ad occipitis regionem accuſat, linguam ſordidam præbet: os ipſi amarum: imperata alta inſpiratione pondus ad ventriculi locum, attactum non absque moleſtia ſuſtinentem, animadvertimus; nauſea tamen nulla, pulſus frequens, ac *mollis*.

Hiſce in circumſtantiis heſterna repetitur medicina.

Mater contra aliquatenus melius ſe habet: huic vero continuatur mixtura ſalina communis.

Quar-

Quarta die ſupra prioris fœminæ pectus petechiæ conſpiciuntur, ſubſultus tendinum identidem apparent, leve delirium inſurgit; febris eodem modo, ac ab initio perdurat; calor tamen mordax fit; alvus bis ſollicitata. Repetatur et hodie mixtura ſalina; dein

Rec. Pulv. camph. ſimpl. vj.
Veſcicantia duo ad ſuras.
Enema emoll.

Mater leviter adhuc febricitat; nauſea tamen cum oris amaritie ſupervenit; lingua quoque ſub-albeſcens fit; vomitum per duas vices patitur, a quo levamen experta eſt. Nihil præter decoctum commune pro potu exhibetur.

Quinta. Filia in diſcrimine verſatur, delirans nempe cum reſpira-

tione ex improvviſo fere intercepta, lingua ſiccilſima cruſtis obducta, tremore labii inferioris, meteoriſmo, urina nulla, alvo ſtricta; hinc applicetur veſcicans ad nucam, et ad abdomen fotus antiſeptic.

Repetantur pulv. Camphor.
ſed duplices
Enema cum Camphor.
Continuetur mixtur. ſalin.
cui add.
Acet. vini unc. j.

Veſpere. Res uti mane permanent; alvus tamen diarrhæica facta eſt cum fæcibus olidiſſimis.

Sexta. Mater licet in ſummo vitæ periculo filiam conſpiciat, tamen ſe cibos appetere fatetur, amaror oris, et ſupradicta ſymptomata diſparuere.

ruere. Tertia ipſi conceditur diæta absque carne.

Filia inquietiſſimam tranſegit noctem, nil melius offerens: ſubſiliunt illi frequentius tendines, et pulſus parvus, ac irregularis; hinc

Rec. Spirit. C. C. drach. j.
Sal. ſuccin. q. ſ. ad perfect, ſaturat., cui add.
Aq. menth. unc. vi.
Extract. Cort. peruv. dr. iii.
Vin. bon. Auſtriac. unc. iii.
Syrup. Ruboid. unc. ii.
ſumat omn. bihor. cochl. ij.

Rec. Rad. Serpentar. Virgin. dr. j.
coq. vaſ. clauſ. per quadrant. hor., ſub fin. infund.
Flor. Arnic. drach. ij.
Herb. Menth. man. ſemis.
ſtent in infuſ. calid. per quadrant. hor.
colatur. lib. j. et ſemis.

add.

add.
Spirit. Vitriol. gutt. xxxx.
Oxymell. ſimpl. unc. ij.
ſum. omn. hor. vaſcul. dimid.
Continuetur Camphor.

Septima die omnia de vitæ filiæ deſperandum eſſe innuunt. Nihil efficiunt præſcripta, et circa dimidium ſecundæ hebdomadæ diem ultimum clauſit, dum mater ipſa priſtinæ valetudini reſtituta eſt.

Plures adhuc obſervationes proferre poſſem, ſed quum fere in idem recidant, ac morbi ſuperius recenſiti, peculiarem de reliquis hiſtoriam texere ſupervacaneum duco. Quatuor illas data opera ſiſtere malui, in quibus etſi infirmitatum decurſus invicem convenerint, fuere tamen, quo ad rei eventum, inſigniter diſcrepantes. Non abs re mihi tamen eſſe vide-

detur aliqua adnotare, quæ in hiſce hiſtoriis obvenere, ut talibus in Epidemicis conſtitutionibus pertractandis accuratiores, doctioresque evadamus; et ut recto procedamus ordine ad primam revertemur hiſtoriam.

De Venæſectione.

Si in genere loquamur venæſectio in morbis gaſtricis, ſeu bilioſis, aut bilioſo-putridis male audit, in ſubjecto tamen plethorico, et in complicatione inflammatoria a Practicis omnibus, et proponitur, et commendatur. Anceps revera fuerat in propoſito infirmo venæ ſectionis indicatio. Spiritus contractio, dolor pectoris lateralis a tribus excrucians diebus, et ipſe pulſus illam requirere videbantur: verum cum jam Epidemicus patuiſſet caracter, licet inflammatorius nobis eſſe appareret

mor-

morbus, tamen niſi avariſſima manu ſanguis demebatur; et re ipſa vires illico proſternebantur, pulſus nempe adeo concidebat, ut poſt tertiam ſanguinis unciam abſiſtere cogeremur: ex ipſo liquet numquam Medico ſatis eſſe in venæſectione prudentiæ. Neque fidendum eſt ſanguinis ipſius naturæ, monente celeberrimo *Frank* (quem non tam veluti Inſtitutorem meum veneror, quam ſcientiæ ipſius gratia), quum plerumque ejus indicia per ſe metipſa ſuſpecta ſint, niſi ab indiciis aliis fulciantur, ac comprobentur. Hoc apud ægrotum noſtrum experti ſumus, ob phlogiſticæ ejus ſanguinis indolem. Id autem non magnum nobis negotium faceſſebat, cum et brutorum bene habentium ſanguinem phlogiſticum eſſe deprehenderit *Darvinus*, quod idem in gravidis, et in hydropicis ſæpe obſervandum venit. Quum neceſſitas impel-

pellat ea non eſt negligenda; ſed juxta conſilium illuſtris *Cera* potius ad ſcarificationes, aut hirudines confugiendum, et ſi ipſamet venæ ſectio indicetur, Medicus (ita *Frank*) adſit, tacitos in pulſu ſenſus attrectando disquirat, dum ſanguis fluit; et quousque ei fluendum ſit, vel ſiſtendum pronunciet.

De Emetico.

Fortaſſis mirabitur quis, emeticum ægroto noſtro propinatum non fuiſſe, cum et nauſea, et linguæ ſordes, appetitus dejectio, et ventriculi oppreſſio hoc aperte nimis poſtulare videretur. Emetici denegandi ratio pluribus adſtruitur argumentis. Modo ſuperius relata ſymptomata ſub inflammatoria larva deliteſcentia, tamquam contraindicationes ſuſcepta ſunt; dein cum ægroti Noſocomia adeun-

euntes jam diu domi ægritudinem ſuſtinuerint, et nonniſi provecto morbo ad nos deferrentur, ita biliofa, aut ſaburralis materia non ſolum ventriculo reſidere, ſed jam reſorptam eſſe cenſendum erat; hinc parum, vel ferme nihil Emeticum præſtari a compluribus prælaudatur. Aegrotorum noſtrorum, aliorumque hominum ad ſanguinis vomitionem proclivitas hic longe major eſt, quam apud cæteras regiones, et hæc tamquam Emetici coercitio, aut contraindicatio adnumeranda venit. Huc et alia ratio accedit (*): Herniarii, hemptoici, phthiſici non minores numero hic, quam alibi occurrunt. Qui ex iſtis No-

(*) Huc ea argumenta congeſſi, quæ ab acribus Emeticorum impugnatoribus in medium proferuntur: at ea occaſione, quam longe aliter ipſe ſenſerim, inferius videre eſt.

Noſocomium, morbo jam adulto ingrediuntur ſæpe ſtupore, aut quadam mentis alienatione affecti, non ſolum ejus morbi, quem quis illousque ſuſtinuit, ſed et præſentem, quo detinetur, neſcit referre; adeoque ſagacia majori, prudentiave Medico eſt opus, ne ab exhibito emetico triſtia exurgant fata, ut ſæpe fit, ideoque præferenda eſt purgantium methodus, cum non raro eorum ope vomant infirmi, et ſic Emetici vices gerant. Mixtura ex. gr. ſalina non ſolum materias in inteſtinis hærentes ad lucem revocat, ſed etiam per ſtimulum ab illa productum affluxus facit, et ſic illuc deportantur ea, quæ ex integro abſorpta non ſunt. Cum ergo ab illa idem fere effectus, ac ab Emetico obtineantur, diſpoſitioni ſuperius relatæ Emeticum non ſuffragabitur.

Hæ ſunt cauſæ, de quibus nonnulli vomitoriis infrequenter utuntur. Illud revera certum eſt, quod in complicatione inflammatorio-biliofa, aut putrida, ſumma in Emeticorum præſcriptione parcitas adhibenda veniat; illud quoque certiſſimum habetur, quod dum hæc ſubſiſtit, niſi phlogoſi abacta, omnino abſtinendum ab Emetico ſit. At nunc videndum, an in noſtra conſtitutione vera diatheſis inflammatoria conjunctim ſubfuerit, nec ne. Non in ſubjecto uno, ſed in pluribus obſervare nobis licuit, quod parca venæſectione vix inſtituta, pulſus una cum viribus concideret, ſymptomata gaſtrica magis evolverentur. Ex quo plures, tamquam optimi naturæ interpretes, doctiores effecti, excepto eo caſu, in quo manifeſta inflammatoria indicia (quod interdiu contingebat) prodirent, antiphlogiſticam methodum ex integro reliquerunt;

runt; morbum uti perſonatum ſuſpicantes, et tamquam nullius momenti dolores laterales, vagantes, cephalalgiam, pulſus tenſionem, ſimiliaque a materia gaſtrica, aut bilioſa provenire dijudicabant. Hinc ad evacuantium uſum, uti ad ſacram anchoram confugiebatur. Si ergo ſymptomata Emeticum contraindicantia non erant momentoſa; ſi e contrario methodum evacuatoriam ſequi tantummodo fas erat: tunc Emeticum præſtari conſultius duci poterat. Verum in ægroto noſtro tam ob pinguedinem corporis, quam ob deſcripta ſymptomata, quibus etiam tuſſis ibat comes non ſatis indicatam eſſe Emetici neceſſitatem, jure merito cenſebatur.

Ratio autem quare in ægris Noſocomio ſuſceptis, utpote domi utplurimum longo tempore ægrotantibus,

bus, ob eorum ſaburram bilioſam, quæ in primis viis non tantum reſidet, ſed jam reſorpta ad ſecundas penetravit, vix Emeticorum uſus admitti poſſit, non ſolum inter futiles, ſed inter pernicioſas amandanda eſt. Quis enim ex optimis Practicis Emeticorum vires ignorat? An ne tantum in ventriculo, aut ſua concuſſione electri ad inſtar in ſecundis etiam viis optimos conſequuntur effectus? Non ne poſt iſtorum aſſumptionem alvum ter, quater, pluribuſque vicibus laxari novimus? Nonne ſic unico tractu rejeceretur illud minori virium jactura, quod per decem purgantia non excrearetur? Morbi nonne ſic brevior decurſus fieret, minorive in periculo verſarentur infirmi? Viderint omnes.

Si infirmorum proclivitas ad ſanguinis vomitionem non adeo non nul-

nullorum mentem præoccupaſſet, indubitatum eſt, quod ea et minoris damni futura eſſet. Quando ſymptomata gaſtrica, aut per linguæ ſpurcitiem, oris amarorem, pondus ad cordis ſcrobiculum per vomituritiones ipſas, perque vomitus apparent, feſtinanter illico Emeticum propinari deberet. Aſthmatico certe, quem bilioſa febris arrepſerat, de celeberrimi Practici *Cullenii* preſcriptu, Emeticum feliciſſime ceſſit; et prægnantibus ipſis, *ut mihi bis licuit* animadvertere, ſecuram per emeſim opem præſtitit laudatus a me ille in Ticinenſi Clinica præſtantiſſimus Profeſſor *Frank*. Sed quid juvat exempla extraneorum adducere? Nonne ab Illuſtr. *Stollio* in Epidemia gaſtrica ab ſe elegantiſſime deſcripta iis, in quibus vix ulla gaſtrica indicia deprehendebantur, ſolis Emeticis curabantur ægri; nonne quum Phthiſico

cui-

cuidam illa propinaverit, citiſſime a morbo gaſtrico illo reconvaluit?

Quod attinet ad hernioſos, et hæmoptoicos, reſpondebo, non ſatis laudandam eſſe in hiſce caſibus Medicorum prudentiam, præſertim quoad primos, licet officium ejuſdem naturæ Miniſtri ſit ab infirmis diſcere, an tali afficiantur incommodo, necne, antequam ad emetici præſcriptionem deveniatur. Nihil dico de hæmoptoicis, cum mox ſupracitati Phthiſici (qui et hæmoptoicus erat) exemplum, quod aliquando, licet raro, in hiſce circumſtantiis locum habere poteſt, abunde ſufficiat.

Circa tempus Emetica præſcribendi, dies deficeret, ſi huc ea omnia, quæ dici poſſent recenſenda eſſent. Illud tantum in præſens juverit noſſe, quod in toto morbi decurſu,

dum-

dummodo ſymptomata urgeant, locum Emetica habere poſſunt. Hoc ego experientia factum idem didici, ſub præfati Inſtitutoris mei diſciplina, pluries cum morbi levamine ſexta, ſeptima, atque identidem decima die, quin immo etiam tardius Emeticum propinari.

Circa ultimi problematis ſolutionem vix immorabor, cum ex antecedentibus, quam exilis ſit hæc opinio, et claudicans, quantum experientiæ, ſanoque judicio obverſetur, evidenter deduci poſſit. Atque utinam aliter communis ferret opinio! Fortaſſis Epidemicæ conſtitutiones niſi radicitus extirparentur, ſaltem minora humano generi detrimenta inferrent.

Licet tandem ob manifeſta contraindicantia purgans aliquando præ-

ferri debeat, hoc tamen ita lato ſumi non debet ſenſu, præſertim in illis, qui ex contagio morbum contrahunt, in quibus non ſolum et inflammatoria diatheſis, et imaginaria ad phthiſim diſpoſitio, herniæ timor, aut hæmoptyſis præcautio deſiderantur: quin etiam ab initio de bilioſis ſymptomatibus conqueſtio fit. Tamen, quod turpe eſt, repetitis purgantibus obviam ire in uſu habetur, quod et ægrorum ſaluti, uti captu facile eſt, noxium fit, et Noſocomii ipſius cenſum privatum non modo, ſed et publicam utilitatem non modice labefactat veteribus morbis in ævum protractis, noviſque infirmis debitam curationem fruſtra morantibus.

Utinam et ipſimet, qui Medicinam faciunt, quum capite laborantes, corporis laſſitudine, inappetentia comite, ac ſimilibus ſymptoma-

matibus cautius ſaluti ſuæ proſpicerent, morbique cauſas, in quibus ſunt maturius diſcuterent, minusque de rheumaticæ affectionis effectu ſolliciti eſſent; tumque certo certius chariorum victimarum turba non ita in immenſum ſuccreſceret (*) et Reipublicæ toti minora exurgerent dam-

 na.

(*) Quot, quantique ab anno 1784, ideſt ab eo tempore, quo Noſocomium iſtud exſtructum fuit uſque in hanc diem Medici, et Chirurgi deceſſerint, mirum identidem omnibus, ac notum eſt. Tanti vero infortunii cauſam aſſerere vix poſſem. Ex una parte etenim ita compertum eſt, omnia de Supremi Directoris nutu, ac vigilantia peragi tam ordinate, ac attente componi, ut ab Imperatore Noſtro jure proinde, ac merito muneribus ampliſſimis, ac demum Liberi Baronis titulo decoratus ſit. Ex alia vero (uti biennio fere comperi) tanta fuit penes nonnullos Medicos, ac Chirurgos proprie ſalutis in tanto morborum diſcrimine deſidia, ut fatum extremum iis eſſet neceſſe obeundem.

na. Sed de hoc ſatis; ac illa, quæ noſtri Inſtituti ſunt, proſequamur.

De Camphora.

Hæc immaturo tempore nonnullis forte præſcribebatur; ecce tamen quibus de cauſis. Vix pulsus deciderit, vires pauliſper languere incœperint, mox ad Camphoræ uſum noſtri Medici confugiunt, et optima quidem ratione. Quantum illa præſtet in ejusmodi morbis, dummodo opportunum ſervetur tempus, nemo eſt qui ignoret. Aliquando ejus vis eluditur, eo quod ſero nimis exhibeatur. Licet febris ad ſimplices bilioſas pertineat, licet gaſtrica urgeant ſymptomata, dummodo debilitas aliqua inſurgat, hanc datam, et quidem cum optimo effectu perſæpe vidi; ſic illa non ſolum ejusmodi morbi degenerationem præpediebat,

ve-

verum etiam feſtinabat curam, et ſanitatem. Quam bene ex illa eveniat Medici omnes teſtantur. Sub hujus uſu vires eriguntur, ſtomachus melius per ipſam viget, naturaque fortior facta, morbi coctionem ſuſtinet, materia elaborata egeritur, et paucos intra dies priſtina jam redit valetudo, ut in noſtro contigiſſe deprehenſum eſt.

Si Auctores conſulamus de Camphoræ exhibitionis tempore, vel etiam de illius quantitate, multum illos videbimus invicem diſſentire. Utplurimum ægrotis tale remedium exhibetur, tunc cum de magna virium proſtratione conqueruntur, cum pulſum exilem, ac parvum habent, cum vel convulſionibus tenentur, vel delirant etc. Si vero pulſus duriorem ſe præbeat, licet parvus ſit, et intermittens, ſubſtituitur moſchus, quod

ta-

tamen medicamentum, hic usque adhuc porrigere mihi videre non licuit, ob prætii fortaſſe magnitudinem; dum tamen iſtis in circumſtantiis largiori manu Camphora diſtraheretur.

Quo ad doſim inſignis eſt etiam inter Practicos diſcrepantia. *Hoffmannus* ad drachmas duas, *Cera* ad tres nycthemeri ſpatio exhibent. *Crantz* e contra ad grana duo, vel tria tantum ſuadet, quæ doſis ter, quaterque de die repeti poteſt, cui opinioni et *Vogel*, et *Spielman* accedunt. Illuſt. Baro de *Quarin* ultra ſcrupulum præbere non audet, nam, porrecta doſi majori, obſervavit pulſum celerrimum factum, oculos torvos, exardeſcentes, convulſiones, et phrenitidem læthalem; hinc *Geoffroy* monet, quod a nimio Camphoræ uſu gravitas capitis, vigiliæ, et diſpoſitio ad inflammationes naſcantur,

et

et Berolinenſis Medicus *Loeſche* (*) expertus eſt a ſcrupulo uno pulſum imminui, a drachma dimidia eumdem augeri, et caput obnubilari, a ſcrupulis autem duobus convulſiones quoque inſurrexiſſe. Neque hic valere debet *Mutzelii* obſervatum, qui per quindecim dies maniacis, et melancholicis quotidie unciam dimidiam camphoræ absque pulſus, aut morbi ſenſibili mutatione potuit exhibere. Non ignoramus enim, quod ipſimet nequidquam a fortiſſimis draſticis afficiuntur, nec a nimia opii doſi, nec ab ingenti ſpirituoſorum copia, aut aliis venenatis medicamentis, uti ante paucos menſes ipſe in quodam maniaco deprehendi, qui viginti quatuor horarum ſpatio ſcrupula duo et ſe-

(*) Abhandlung der auserleſenſten Arzneymittel. Berlin 1773.

ſemis belladonnæ absque ullo incommodo ſumpſit ; verum mediam hic tenere viam ſi placuerit, a rectæ rationis tramite, nemo ſe deflexiſſe dolebit.

Methodus, quæ a Noſocomialibus Medicis adhibetur, in bilioſis ſimplicibus, dummodo indicetur, eſt camphoram porrigere ad dimidium granum cum ſacchari drachma dimidia, ſicque propter neceſſitatem plus, aut minus de die repetitur: in gravioribus vero morbis adaugetur doſis uſque ad grana ſex, octo, decem. Ipſam vero in mixtura facilius ab ægris ſumi, quam aliter, conſtanter mihi notavi, etiam tunc, cum de delirantibus, de lingua cruſtis obducta, deque convulſionibus ſermo eſſet.

De diebus criticis.

Undecima morbi die infirmus noſter peſſime ſe habebat, uti ex hiſtoria patet. Nonne autem hæc dies tanquam imminentis criſis indicatoria conſideranda venit? Id, quod accidit verſus decimamquartam, ſatis ſuperque adſertum meum confirmare videtur. Urina antea cruda, alba, nunc turbida cœpit fieri; tuſſis antea ſicca, nunc comitantibus ſputis apparuit; ex quibus aperte docemur natura ipſa materiam elaborari, et ad coctionem præparari, ut revera videre fuit. Eo tempore, utplurimum ſymptomata exacerbantur, tuncque Medicum ibi decet attentius animadvertere, accuratiusve cavere, ne remediis naturam infirmet, aut perturbet; ſed tantum eam manuducet, auxilioque juvabit.

Plu-

Pluribus celeberrimis viris obſervandum obtigit, quod certis morborum diebus inſignes videantur eorundem mutationes, quæ de vita, vel de morte ægrotantis negotium dirimunt, vel ſaltem ad valetudinem recuperandam plurimum conferunt. Sunt autem id genus mutationes nil aliud (ita *Galenus*), quam totidem pugnæ morbos inter ac naturæ vires; ex quorum conflictu humanæ vitæ exitus pendet, veluti ac ſi ex hoſtium congreſſu victoria, et pax, aut exitium ultimum expectetur.

Sed noſtra hac ætate nimis negligunt nonnulli dierum criticorum enumerationem, eamque veluti antiquatam, neſcio qua fulti opinione, deſpiciunt. Eam in chronicis affectionibus non adeo multi momenti eſſe, negare non audeo; in acutis vero morbis ſentio contra. Dierum obſer-

ſervationes in omnibus morbis, quanti ille vetus Medicinæ reſtaurator *Hippocrates* fecerit, ſatis evidenter ejus ſcripta declarant; ſic autem docet ipſe (*) „ Medicus, qui de ægrorum „ ſalute conjectare volet, animad- „ vertat oportet, ut omnes quidem „ dies in contemplationem adhibeat" Verum hæc ſententia in acutæ indolis morbis potius, quam in chronicis amplectenda eſt, cum primi certo quodam ordine procedant.

Quam pulchre autem hactenus dicta, cum tot poſt Hippocratem ſæculorum experientia congruant, fuſius inde paſſim viſuri ſumus. At ne prolixior ſim, unicum tantum hac in re ſufficiat exemplum attuliſſe excerptum ex Diſſertatione de diebus cri-

ti-

(*) De octimeſtri partu Foeſii T. 2. p. 257.

ticis Ignatii *Pök* edita de conſilio præſtantiſſimi viri Profeſ. *Trnka* (non tam ſcientia in rebus Medicis, quam ſummæ humanitatis laude florentiſſimi.) Referente *Zimmermanno* in *Halleri* vita H. F. *Delius* „ Memo-„ rie longe digniſſimum cenſuit, nem-„ pe fœmina cœlebs novemdecim an-„ norum e febri acuta die VI. admo-„ dum ægrotabat cum lacrymatione „ involuntaria; die VII. erupit larga „ e naribus hæmorhagia; die XI. „ alvus fluxit: inde miliaria die XIV. „ rubra; XVII. alba effloruere; poſt „ diem XXIV., quo multum ſudavit, „ melius ſe habuit, et quarta vertente „ hebdomada plane convaluit" Nemo hanc doctrinam luculentius excoluit ipſo *Galeno*, qui tres libros de diebus decretoriis conſcripſit, in queis quid circa ſingulas morborum dies, quatenus ad criſes pertinebant obſervaverit ipſe, diligenter, fideliterque re-

retulit, nempe in quos crebræ, ac fauſtæ criſes caderent, in quos rariores, ac minus fidæ. Neque alii defuerunt, qui hanc doctrinam plurimi æſtimarent, inter quos perilluſtris de *Haen*, qui elenchum dierum criticorum concinnavit.

Qui autem veterum, et recentiorum Auctorum codices pervolvere parumper attentius volet, videbit, quantum monita Hippocratica, utpote veritati conſona facienda ſint. Et revera legimus apud *Ramazzinum* in ſua conſtitutione Mutinenſi (*) quod quibus ad finem quartæ diei cutis humidior, aut urina turbida fieret, modo per hanc, modo per illam verſus ſeptimam judicabantur; et apud *Ballonium* (**) eo tempore, quo Pariſiis

(*) Ann. 1691. pag. 164.
(**) Epidem. lib. 2. pag. 150.

ſiis anno 1676. pleuritides, et peripneumoniæ graſſabantur, omnes illi peribant, qui verſus quintam nullum ſputum excreabant, aut ſymptomata graviora patiebantur. Dein infinitus eſt fere numerus eorum, qui hæc obſervarunt, inter quos legendi veniunt *Sydenham* (*), *Mortonus* (**) *Sennertus* (***) *Proſper Alpinus*, (****) *Baglivius*, (*****) *Foreſtus*, (******) aliique, quos brevitatis ergo miſſos facio.

Neglectis autem enumerationis diebus quot non damna inſurgunt? At-

---

(*) Oper. omn. pag. 50. 62 et ſeq.
(**) Pyretholog. pag. 237.
(***) De febrib. lib. 4to. cap. 17.
(****) De præſagienda vita, et morte lib. IV. cap. II, et lib. VII. cap. 19.
(*****) In Epiſt. ad Andry pag. 707.
(******) Obſervat. et cur. medic. lib. VII. obſervat. VII.

Atque hic poſſem ego plures recenſere errores, quos in Medicorum libris invenire eſt, ſed unum exemplum in medium afferre liceat, quod narrat illuſtr. Dr. *Panaroli* (*) „Hoc „anno, ait ille, in quodam Medico „celeberrimo obſervavi, qui XIV. „die mane cucurbitulas ſcapulis ap„plicari juſſit ſcarificatas, credens „eſſe XIII. diem, et hoc modo cri„ſim per urinam imminentem cohi„buit, ægerque vigeſima prima die „propter Medici erratum obiit, „dum XIV. die criſim jam apparen„tem compeſcuit, ex quo mors ſub„ſecuta."

Aliquando tamen ſucceſſivæ mutationes in morbis quibusdam non eo ordine, ac in aliis deprehenduntur.

Na-

(*) Obſervat. medic. pag. 122.

Naturæ eſt hic quoque, ac in cæteris rebus veluti quidam luſus, quamvis utplurimum ex non recta dierum enumeratione pendeat. *Hippocrates* (*) ipſe ſatis ſuper hoc inſtat memorabilibus verbis illis „ obſervare itaque „ primum diem oportet, quo æger „ debilis eſſe, et unde, et quando ini„ tium morbi cœpit, quod certe præ„ cipuum cognitu exiſtimatur " Interea difficultas hæc non alias, niſi tum enaſcitur, cum dies decretorios ultra morbos febriles proferre contra *Hippocratis* mentem audemus: in febribus enim præſertim acutis principia manifeſta ſunt. Anceps tamen erit quæſtio circa primum diem ſupputandum in febribus puerperarum; an nimirum ab ipſo partus die, vel potius a febris acceſſu dierum criticorum

ini-

(*) De ratione victus in morbis acutis p. m. 400.

initium petendum ſit? In hoc enim ſtatuendo diſtat multum ſententia *Coi* ab illa *Galeni*, et hujus opinio ab aliorum opinione differt; dum ſi primum ſpectes, ille a febris ingreſſu dies numerat; ſi ſecundum, a partus initio; ſi alios, tribus a partu diebus.

Verum enim vero, licet omnis hæc dierum criticorum doctrina nulla hypotheſi, et tantummodo e fidelibus plurimorum ex ordine ſæculorum obſervationibus profluxerit: haud defuere tamen, qui eam veluti purum et putum commentum, vel ſaltem velut fœtum ignoratæ melioris methodi abſugium eſſe ſibi, aliisque perſuadere conati ſint, eamque, conquiſito undique argumentorum exercitu, profligare e Medicina valuerint, quos inter acerrime rem geſſit *Pujattus.* (*) Aſt

(*) Diſſertat. medic. v.

Aſt in morbis acutis nimis frequenter criſim certis diebus inſurgere videmus, ideoque, ut jam ab initio dixi, illi ſunt maxime attendendi. Confirmatam fuiſſe quoque veritatem hanc in relato ægroto jam compertum eſt, cum die XIV. per ſudorem, urinam, ſputa, criſis apparuiſſet, ac de morbo per hæc vehicula, ſeu colatoria ſatis aperte fuerit pronunciatum.

De Cortice peruviano.

Veſperi tantum, die morbi undecima ſcilicet, ideoque ſero Cortex porrigebatur, quia non niſi ſub veſperas exacerbationes retegere datum erat: dein cum materiæ bilioſæ eo magis evolverentur, et in partes omnes tumeſcerent; ne ſic fomes inimicus domi concluderetur, ad Chinam confugere primo noluimus. Cum ve-

vero ſufficienter depurgatus æger videretur, cumque ſymptomata exitium extremum portenderent: tunc ſtatim Cortex in decocto præſcribebatur, cujus extractum etiam additum fuit; ut ſic ejus virtus acueretur, neque cutis, ac linguæ ariditatem, neque calorem, et dyſpneam timuimus, bene gnari celeb. *Letſomii* præceptorum. Attamen in hoc ſtatu evacuantia non negligebantur, cum nobis perſpectum fuerit, in ſimilibus affectionibus continuo novam generari materiam, quæ revera ex omni parte prodibat. Licet autem ſymptomata deteriora fierent: tamen excepta die decimatertia, in qua vix aliqua futuræ ſanitatis ſupererat ſpes, deſiſtere a cœptis noluimus, atque eo tempore mixturam nervinam adminiſtravimus in incertum, cum jam judicio noſtro ipſa mors faucibus inhæreret. Ac ſane extremorum artuum frigeſcentia, fa-

cies Hippocratica, ſenſuum externorum abolitio, fœtor corporis cadaveroſus, veſcicantium ulcera gangrænoſa, pulſus vix ſenſibilis, ac denique ſingultus, prognoſim omnino læthalem ominabantur; attamen præter omnium expectationem ad priſtinæ ſalutis auram denuo feliciſſime evaſit. Id nobis igitur argumento eſſe poteſt, quod nec morbi gravitas, neque extremum periculum ſanæ indolis Medicos ab infirmis avertere nunquam debeat, et quamvis in ultimo vitæ agone reipſa verſentur; nihilominus uſque dum ſpiritum ducunt, ipſis adhuc, quantum per artem liceat, ſubveniatur. Atque huc quidquam aliud mihi in mentem venit, quod vix ante triennium in Ticinenſi Clinica accidit. Ad ultimum vitæ diem tricenarius quidam ex vehementi peripneumonia detentus adducebatur, ſtertoroſa reſpiratione, mini-

ni-

nimo pulſu, ſudore jam gelido, ac gelidis extremitatibus. Jam deſperate habenti, præclariſſimus tamen Profeſſor juſſit remedia præſcripta exhiberi. Mirabantur nonnulli, deperditum rati quodvis medicamentum: verum admiratione communi, increſcentibus altera die ſputis, ſudore excitato, alvo ſoluta paulo melius habere cœpit, et non longo decurſu temporis reconvaluit. Hæc mirabilia revera ſunt; aliquando tamen, ubi de acutis præſertim morbis agitur, fiunt.

De Fomentationibus.

De his aliquid dicendum eſt, quibus æger utebatur. Si venter intumeſcit in febribus binoſo-putridis, ut fibrarum atoniæ, ex qua pendet meteoriſmus, occurramus; fotus antiſeptici ſcopo putredinis arcendæ, et

ela-

elaſticitatis reſtituendæ ab omnibus præſcribuntur; nam ſic major aëris evolutio interdicitur; ſi tympani adinſtar abdomen reſonet, et dum contrectatur indolens videatur, tunc maximo forent uſui fotus; contra vero ſi dolorificum fiet, nam tunc inflammatio ſuccreſcit, aut ſubſequa ſæpe venit; hacque de cauſa in propoſito infirmo irritans quodve medicamen miſſum facere oportuit, cum et tuſſis, qua itentidem vexabatur, et ſumma ventris ſenſibilitas latentis inteſtinorum inflammationis non vanum nobis timorem incuteret; ideoque ad emollientes confugimus, et quidem auſpicatiſſimo eventu, uti et in pluribus aliis experti ſumus.

Corticem vero peruvianum ſub morbi finem diebus aliquot retardavimus; cum tuſſis nonnullæ intenſitatis urgeret, cumque pulſus ſat validus

dus factus eſſet, et ipſi emollientia, et demulcentia ſubſtituebantur; ne ſub Corticis uſu morbus exaſperaretur. Verum conquieſcentibus iſtis ſymptomatibus, denuo priſtinam arripuimus methodum, virtute cujus effectum fuit, ut vires reverterentur, linguæ evaneſcerent ſordes illæ, quæ ſub morborum finem ex laxitate, ſeu juxta clariſſ. *Frank* ex debilitate proveniunt potius, quam ex ſaburrali materia. Quod erat in votis, reconvaluit ea de cauſa infirmus, atque nobis libentiſſime ſanus valedixit.

Quod ad ſecundam hiſtoriam pertinet pauca admodum adnotanda veniunt. Liquet ex jam in ipſa expoſitis, quod de gaſtricis, ſeu bilioſis ſymptomatibus, quibus accedebant etiam inflammatoria, ſub initiis agebatur; pulſus enim vigens ac plenus venam pertundi poſſe edocebat:

ve-

verum tamquam a læthali abſtinuimus; et licet ſubſequentibus diebus eo magis inflammatoriam naturam portenderet morbus: tamen nec tunc de vena verbum fecimus; cum in evacuantium, et Camphoræ ſubſidiis omnis cura poſita eſſet, cum nil magis cordi eſſet, quam priori remedio primas, et ſecundas vias detergere, nilque auſpicatius intendi poſſet, quam ut certioribus mediis vires vitales altius erigerentur. Forſan Emeticum ob nauſeam continuo perſtantem, aliaque gaſtrica ſymptomata urgentia morbum citius ac felicius abegiſſet?(*) Hoc ego lubens permiſerim ſapientioribus judicandum. Mixturæ ſalinæ ope, utpote quæ in Noſocomiis Ta-

(*) Ita ſenſiſſe videtur etiam *Baglivius* ubi de Praxi Medica pag. 156. ita ſe explicat „ *Germanis populis, propter annum ferme ſemper hyemantem, et quia nimis gulæ indulgent, emetica cæteris nationibus utiliora cenſet.*

Tamarindis, cæterisque ſalibus prætio tantum non virtute, ac re potioribus præferatur, rem expedivimus.

Urina vero, quæ die quinta cruda et albeſcens profluxit, nonne extitit pathognomonicum ſubſequentis delirii indicium? *Pringlii* effatum mihi inde viſum eſt tamquam ſacrum. Sexta morbi die cum remitteret ſub veſperis febris, ſtatim poſt Veſcicantia Cortex adminiſtrabatur.

Septima, et octava morbi dies tota in diſcrimine erat; et licet ſymptomata erumpere cœperint, nobis aliquod adhuc inhæſit ſalutis omen; ac revera circa diem nonam per cutim, urinam, et alvum ægrotus ab interitu vindicatus fuit, quod noſtro de diebus criticis argumento vim, et præſidium ultimum affert.

Fe-

Febris, quæ ab initio intermittentis typum prodiderat, eamdem iterum undecima morbi die ſcenam luſit: aſt illam minime veriti ſumus, cum Peruviani corticis uſum mordicus teneremus, tam fauſtis effectibus, ut a die tertia de febri nec ſermo amplius eſſet.

Capilli defluentes morbi perpeſſam afferunt gravitatem: hoc iis tantum contingere, qui contagioſa putrida febri laboraverint præſumunt nonnulli; aſt experientia gratuitam illorum facit opinionem.

Quod ad tertiam Obſervationem attinet, quænam detrimenta tam largiter inſtituta illa Venæſectio pepererit, conceptu non eſt difficile; quum debilitata natura, et jam ab ipſomet morbo defatigata ejus vim ultra ſuſtinere poſſe, vix credibile foret;

ret; ideoque neceſſe erat fato fungi, non ſine ingenti ægrotantium omnium damno, ac luctu bonorum.

Ad ultimam tandem illud eſſet animadvertendum, quanam ratione tam diſparem exitum a matre ſortita ſit filia; cum utrisque par morbus e contagio inceſſerit: ſed ex hiſtoria ipſa colliget unusquisque neglectum non ſolum fuiſſe filiæ morbum, immo vero exaſperatum. An non hinc Emetici tempeſtive exhibiti effectus feliciter matri ceſſiſſe evidentiſſime evincimur? Aut non etiam propitio ſecundæ medicinæ eventui, eo quod excitatus vomitus levamen attulerit, tam inſperanda ſalus non eſt adſcribenda? vix ullum bene ſanum diſſentire crediderim; ſed libentius hoc disquiſitioni eorumdem ſubjicerem, qui perpetui officii cauſa in mœphitico, ac contagioſo aëre degen-

gentes, vix ægrotantes, licet alias perdocti, de nulla re alia minus, quam de vero morbi ſtatu ſolliciti ſunt; quin immo (neſcio an timor, aut inſcitia hic culpanda veniat) ad rheumaticas, inflammatorias, catarrhales affectiones animum convertentes ſibi metipſi antirheumatica, venæ ſectiones (*) diaphoretica arrogant, quo demum eventu, (heu) infandum renovare dolorem opus non eſt!

De

(*) Hic miſſum facere nequeo, quod circa duos ex illis mihi denotare contigerit. Vix ii dedolatione aliqua afficiebantur, vel os ipſis amarum erat: quum ex rheumatica affectione illud evenire rati, ad ſambucina, atque ad alia id generis confugiebant. Subinde etiam cum illa ſymptomata fortius ſævirent, venam ſibi tundi voluerunt, quod læthale demum ipſis fuit. Ex quibus confirmantur magis magisque ea, quæ modo ſuperius dixeram.

De Cura

Ut quædam autem hic attingamus, ſatis eſſet jam ſuperius expoſitam medendi methodum, prægustaſſe. Vix aliquid ad curam præſtabat, ſi infirmus cauſam morbi ab errore in ſex rebus non naturalibus repeteret, aut ignoraret. Hoc erat unice diſcriminis, eos nempe, qui ex contagio morbum contraxerant propriam ab initio indolem patefeciſſe; eos autem ope ſolius mixturæ ſalinæ nunc lenioris, nunc validioris juxta circumſtantias omni cura fuiſſe abſolutos; ſi debilitas inſurrexiſſet mox Camphora ſubveniebatur; ſi protractus jam fuiſſet morbus, tunc mox ultra Camphoram, veſcicantia, ſerpentaria virginiana, et arnica expetebantur. Neque ab intercalaribus evacuantibus abſtinebamus; niſi diarrhæa debilitans ſubeſſet; quo in

ca-

caſu optimum eſſe dignovi ſæpe ſæpius Infuſi Malthi potum (*) cum ſpiritu vitrioli ad multum acorem. Neque ſatis in epotione illa commendanda immorari valerem. Aegros in ſummo vitæ diſcrimine poſitos ex illa facilius ad priſtinas vires aditum nanciſci, quam ex cæteris omnibus medicaminibus ſucceſſive adhibitis, ipſe mihi notavi.

Vix exacerbationes animadvertebantur, ſtatim ad Corticem (ægrotis jam pridem depurgatis) erat deve-

(*) Multum certe præſtitit in relatis circumſtantiis hoc infuſum; ſed eo magis efficacius ipſum deprehendi in cachexia ſcorbutica, quod illuſtriſſ. Doct. *Melly* hujus Noſocomii egregius Medicus Primarius in pluribus ejusmodi infirmis opportuniſſimum expertus eſt.

veniendum; quod ſi non erat effectum, evacuantibus id una obtinebatur.

Venam iis tantummodo aperire mos erat, qui valde plethorici cenſerentur, et modicum ſane ſanguinem permitti conſueverat, attenta ſemper aut pulſus, aut inflammationis ratione; idque vix una, vel altera vice memini bene ceſſiſſe.

Habitudine vero cachectica, aut laxa fibra laborantibus vinum propinari ſummopere profuit; et pro potu infuſio Malthi ſpiritu vitriolico temperata inſerviebat. Obiter autem acetum, vel ribeſiorum, et limonum ſuccus ad aquam adhibebatur ad commodiorem ſalubritatem.

Ar-

Arnica ſola in infuſione aliquibus exhibita fuit, ubi inflammationis indicia omnino deerant, ubi ſtupidius jacebat infirmus; poſt primarum tamen viarum exterſionem, vix aliquid profuiſſe vidi, aut audivi. In clyſteribus quoque dabatur Arnica cum Scordii, aut Chamomillæ infuſione.

Si circa quintam, ſextam, aut decimam diem, cutis humidior pauliſper conſpiceretur, tunc Spiritus Mindereri Cortici, aut mixturæ camphoratæ drachmarum trium, aut quatuor doſi addebatur. Idem etiam aliquando tardius annuebatur; ſicque ſudoribus juvandis hoc remedium pro rato habebatur.

Abluvia corporis totius ex aqua, et aceto circa pectus, os, et brachia præſertim inſtituta, quemdam febri

jam delirum ad priſtinam incolumitatem revocarunt; illaque toties libuit feliciter renovare, quoties ex re eſſe deprehenſum eſt.

Veſcicantia dato tempore inuſta multæ utilitatis fuere, concidente pulſu, ſopore ægrum obſidente, oculis obnubilantibus, viribusque ruentibus. Si quando intemperantia cantharidum ſtranguria fieret, Gummi Arabici, vel ſimilium Emulſione compeſcebatur.

Si qui (ut ſæpe fit) in diætam peccaverant infirmi, atque inde relabebantur; tunc illis validiora purgantia vix opem ferebant: deteriores enim viribus in tertiam, vel quartam ad ſummum diem ad extrema urgebantur; nec parum præſtitiſſe videbamur, ſi ad leviora remedia confu-

gientes Decoctum ſolvens (*) cum drachmis nonnullis Arcani, et Oxymellis, alvum blande excuteremus, et, primis expurgatis pauliſper viis, ad Camphoræ uſum tam internum, quam per clysmata devenire poſſemus.

Si finem ſub ipſum morbi, tertianæ, vel quartanæ typum ſervabat febris; hæc ſub uſu non intermiſſo Decocti Corticis evaneſcebat. Vix reconvaleſcentes, ne eodem morbo corriperentur e Noſocomio ſtatim dimittere neceſſum erat, ipſosve ante-quam

(*) Rec. Taraxic. c. tot. unc. un. et ſem.
Radic. cichor. unc. un.
coq. per quadrant. hor. in
Aq. ſont. ſ. q., colat. lib. j. add.
Oxymell. ſimpl. unc. ſemis
exhib.

quam lectulis valedicerent ſerio commonere, ut a carnibus per dies aliquod temperarent, licet acri appetentia compellerentur; ne (quod indociliores perpeſſi ſunt) vetus contagium trahentes difficiliori infirmitate pœnam luerent. Sed manum de tabula.